

V. Blanár referirao je iscrpno o problemima rada na Rječniku iz slovačkih starina koji se izrađuje u Bratislavi. Osnovni dio izvora za nj sačinjavaju neizdani slovački rukopisi koji se većim dijelom nalaze u stranim arhivima (najviše u mađarskim). Stoga je prvi zadatak bio fotokopiranje i mikrofilmovanje tekstova na kojima se sistematski radi od 1962, tako da je već sada znatno obogaćen arhiv fotomaterijala (broji npr. 19 000 fotokopija). Ekscerpiranje se dakle, u osnovi vrši sa fotokopija i mikrofilmova. Kartoteka broji 650 000 listića, a vodi se i samostalna kartoteka vlastitih imena. Prema sadašnjem planu Rječnik bi trebao izaći u 1—2 toma, a thesaurus bi mogla izraditi buduća generacija.

Iz referata koje su poslali A. I. Žuravski i S. G. Barhudarov informirani smo da kartoteka Rječnika starobjeloruskog jezika broji 70 000 kartica i da će biti završena 1971. Slušali smo također i o poteškoćama u vezi sa traženjem granice između bjeloruskih i crkvenoslavenskih spomenika kao i o određivanju granice između bjeloruskih i ukrajinskih spomenika. Osnovni kriterij pri tome — po mišljenju Žuravskog — treba da bude jezik. Zatim smo čuli da se u Institutu za ruski jezik AN SSSR u Moskvi izrađuje mali Slovar' drevneruskog jezika XI—XVII vv., koji bi trebao poslužiti kao priručnik za čitanje starih tekstova. Pretpostavlja se da će obuhvatiti tri toma. Prvi tom dat će se u štampu 1969. god.

Uz referate informativnog karaktera dobro su došli i referati u kojima su se isključivo teoretski obradili neki problemi historijskih rječnika, a pogotovu stoga što su rezultat iskustva praktičnog rada na bogatim kartotekama, kao što je kartoteka češkog Slovníka (Mareš), Staročeskog rječnika (Němec, Michálek) i Staroukrajinskog rječnika XIV—XV st. (Jadlinska).

U zaključku se može reći da je Leksikografski simpozij u Krakovu ostvario svoj osnovni cilj, tj. na njemu su iznesene uzajamne informacije o radu na historijskim rječnicima u slavenskom svijetu, a u živim diskusijama i teoretskim re-

feratima načeti su i neki problemi iz teorije historijske leksikografije, tako da se takvi skupovi mogu pozdraviti i poželjeti, jer su oni u krajnjem slučaju i korisni impulsi za konkretni rad na tom području. Šteta je što na krakovskom simpoziju nije bilo predstavnika iz drugih kulturnih i naučnih centara Jugoslavije (naročito iz Beograda), jer bi možda taj simpozij bio konkretni poticaj da se i ostali naši centri uključe u zajedničku međuslavensku akciju izrade Rječnika općeslavenskog književnog (crkvenoslavenskog) jezika.

Organizacija skupa bila je na zavidnoj visini. Za to treba zahvaliti u prvom redu prof. St. Urbańczyku i njegovim suradnicima, koji su učesnicima omogućili da svoje referate i diskusije izlažu u historijskom ambijentu Collegium Maius. U njemu smo, pored toga, čuli nekoliko staropoljskih djela u vrlo dobroj izvedbi studenata Više kazališne škole u Krakovu. Tome treba dodati ugodno provedeno drugarsko veče u klubu Collegium Paderevianum u okviru kojega je studentsko društvo »Słowiański« otpjevalo niz slavenskih pjesama. Među njima najviše pjesama jugoslavenskih naroda. Ni taj se put nije mogla sakriti velika ljubav osnivača društva dra Zdisława Wagnera prema jugoslavenskim narodima koji uz to mnogo uspjeha drži predavanja o Jugoslaviji i hrvatskosrpskom jeziku na Jagiellońskom univerzitetu.

A. Nazor

II CONGRESSUS INTERNATIONALIS HISTORIAE SLAVICAE SALISBURGO-RATISBONENSIS

Na želju mnogih učesnika I kongresa historiae Slavicae Salisburgensis, održanog u Salzburgu u srpnju 1963. g. povodom 1100-godišnjice dolaska braće Ćirila i Metoda među Slavene, da bi Salzburg kao grad koji je bio usko povezan s poviješću Slavena u istočnom dijelu srednje Evrope ostao trajno sastajalište sličnih naučnih skupova, organiziran je marom i trudom dr

Franza Zagibe, generalnog tajnika Kongresa, *II Congressus internationalis historiae Slavicae Salisburgo-Ratisbonensis*. Kongres se održavao pod počasnim pokroviteljstvom predsjednika austrijske vlade dr Josefa Klause od 1—7. IX 1967. g. u Salzburgu. Predsjedništvo Kongresa povjereno je dr Rudolfu Graberu, regensburškom biskupu, i sveuč. prof. dr Witoldu Henselu koji je predsjedao naučnom dijelu Kongresa i bio ujedno jedini predstavnik Poljske koja je od svih slavenskih zemalja, osim Rusije, bila najslabije zastupana. Znanstveno predsjedništvo predstavljala su mnoga poznata imena iz svijeta slavistike i historijskih nauka, ali više njih nije bilo prisutno na samom Kongresu. U prilično imponantnom skupu od oko 300 delegata iz raznih evropskih i izvanevropskih zemalja bile su dobro zastupljene i slavenske zemlje u prvom redu Češka, zatim Bugarska i Jugoslavija.

Značajno je da se u naslovu Kongresa ovaj put javlja, pored Salzburga, i ime Regensburga. Vjerovatno se time htjela istaći veza tog starodrevnog grada sa slavenskom misijom. Naime, kako se to gotovo općenito drži, Metodije je bio osuđen u Regensburgu. Taj događaj, čija 1100-godišnjica pada 1970. g., bit će na poseban način komemoriran u Regensburgu gdje će se — kako je to zaključeno na ovom Kongresu — barem dijelom održavati III kongres. Na taj način želi, očito, grad Regensburg, koji je materijalno mnogo pridonio i za organizaciju II kongresa, ispraviti nepravdu koju je u historiji učinio svijetlom liku slavenskog apostola.

U prisutnosti brojnih delegata, crkvenih ličnosti i istaknutih političkih i kulturnih radnika Kongres je otvorio 2. IX u 10h u sveučilišnoj Auli predsjednik dr Hensel. Uvodnu riječ, u kojoj je istakao veze Salzburga sa Slavenstvom, izrekao je rektor salzburške univerze dr René Marčić. Nakon pozdravnih govora koje su održali predstavnici akademija, raznih sveučilišta i drugih kulturnih ustanova, pročitao je prof. dr Hensel referat pod naslovom: *Die Grundlagen der materiellen Kultur der heidnischen Slaven*.

Radni dio Kongresa čija je tema bila *Pogansko i kršćansko Slavenstvo* odvijao se u 5 sekcija: I Etnogeneza Slavena i postanje praslavenskog, II Pogansko Slavenstvo, III Kristijanizacija Slavena, IV Nepisana slavenska literatura pogansko-kršćanskog sadržaja i V Slavenska filologija.

Najviše referata pročitano je u V sekciji, ali i u drugim sekcijama održano je dosta zanimljivih referata. Tako su odmah prvi dan u okviru druge sekcije pročitani referati: I. Herrmanna, *Zu den geistigen und kultisch-religiösen Vorstellungen der Nordwestslaven*, A. Piterove, *Slavische Siedlungen dörflichen Charakters* i VI. Procházke, *Das slavische heidnische Recht*.

Od referata koji su pročitani u III sekciji treba posebno istaknuti referate D. Tschizewskoga, *Probleme der Christianisierung der Ostslaven*, R. Kolariča (Novi Sad), *Die Anfänge der Christianisierung der Slovenen vom 6. bis Ende des 8. Jahrhunderts*, A. Ivandije (Zagreb), *Die Anfänge des Christentums in Kroatien auf Grund der neuesten Forschungen* s koreferatom M. Lacka, A. V. Solovieva, *Über die Lobrede des Metropoliten Hilarion*, B. Meriggia, *Die Anfänge des Christentums bei den Slaven im Baltikum*, i I. Bobe, *Der hl. Zoarch — ein Pole oder ein Slave aus Istrien?*. U IV sekciji referirao je o narodnim običajima prigodom nekih blagdana u istočnoj Crkvi, vjerskih obreda i sl. P. Wiertz, *(Religiöse Volkskunde und die Orthodoxie)*, dok je o legendama koje su Slavenima dolazile kulturnim strujanjima s Istoka, te o posredničkoj ulozi Bizanta u prenošenju tog materijala govorio K. Horálek (*Orientalische Volkslegenden bei den Slaven*). O koledama kod Slavena, i posebno kod Čeha, u čijoj se literaturi taj izraz upotrebljava od 14. st., izvijestila je Zd. Horálková (*Archaische Koledalieder bei den Slaven*). Vrlo su korisni bili i ostali referati s područja nepisane slavenske literature, kao što su referati: R. W. Brednicha (*Das Schicksalmotiv in den slavischen Volkserzählungen*), M. Kosove, *Legenden in slovakischer Volksüberlieferung*, Cv. Romanske, *Über bulgarische Volksdichtungen unter*

dem Einfluss eschatologischer Legendens, M. Filipovića (Beograd), »Navi« bei den Balkan-slaven, S. Zečevića (Beograd), *Heidnisch-christliche Symbiose in der serbische Mythologie* i L. Vargyasa, *Slavisch-ungarische Beziehungen in Höllen-fahrtlegenden*.

U V sekciji (Slavska filologija) održano je više referata koji su usko vezani uz staroslavensku problematiku. Tako je M. Samilov, nadovezujući na teoriju Černohvostova, dao u drugom — kako ga je nazvao — spekulativnom dijelu svog referata *Das glagolitische Alphabet* (prvi dio imao je kompilativni karakter) tumačenje pojedinih slova glagoljske azbuke kao simbola kršćanske vjere. O azbučnoj molitvi, kojoj je dala novo tumačenje, izvijestila je K. Ericsson (*Das slavische Alphabet — ein Glaubensbekenntnis*). U svom referatu *Einiges zum Vita Constantini* G. Moravcsik se osvrnuo na ono mjesto iz gl. XII ŽK gdje je govor o svetom hrastu, povezujući to mjesto sa sličnim motivima o svetom drvetu u raznim literaturama. Vrlo su zapaženi bili referati češke ekipe A. Dostála (*Über die Quellen der ältesten slavischen Literatur*) koji se u referatu dotakao i pitanja postojanja pretcirilometodske literature, zatim J. Vašice (*Zur altkirchenslavisch-böhmischen Hymnodie*) i F. V. Mareša (*Der tschechisch-kirchenslavische Hymnus »Hospodine, pomiluj ny«*). U sekciji Slavske filologije nastupili su sa svojim referatima i predstavnici iz Hrvatske: J. Pogačnik (*Die Entstehung des mittelalterlichen slovenischen Schrifttums*) koji se posebno zadržao na stilskoj analizi Frižinskih spomenika u želji da pokaže da se tu radi o pravim literarnim spomenicima koji bi prema tome obilježavali početak slovenske literature, te B. Grabar (*Neuere Untersuchungen auf dem Gebiete der kroatisch-glagolitischen Apokryphen*) koja je iznijela rezultate svojih istraživanja hrvatskoglagoljskih biblijskih apokrifa. Vrlo veliki interes vladao je za referate iz područja onomastike istaknutih slavista B. O. Unbegauna (*Heidnisches und Christliches in der slavischen Namensgebung*) i J. Schü-

tza (*Denkform und Sinngehalt ostslavischer Götternamen*). S tog područja bio je i referat J. B. Rudnyckoga, *Pre-Christian Anthroponyms amongst Slavs*. Interesantan je bio i referat M. Pavlovića (Beograd) o problemu refleksa praslavenskog *t', d'* na južnoslavenskom području (*Le problème concernant les Sud-Slaves*).

Svi će referati biti štampani u Aktima kongresa.

U okviru Kongresa bio je priredjen koncert hrvatske crkvene glazbe koju je izvodio jedan od zagrebačkih crkvenih zborova i glagoljaška misa pod kojom je isti zbor izveo »Missa Slavica« br. 2 od Albe Vidakovića. U nedjelju 3. IX održan je ujutro u akademskoj Auli svečani akademski čin za kojega je, nakon pozdravnog govora predsjednika dr Rudolfa Grabera, austrijski predsjednik vlade dr Josef Klaus održao referat pod naslovom: *Österreich als Mittler abendländischen Gedankengutes nach dem europäischen Osten von heute*.

U čast učesnika Kongresa priredili su u četvrtak 4. IX predsjednik pokrajinske vlade ddr. ing. Hans Lechner i salzburški gradonačelnik Alfred Bäck u prostorijama nekadašnje biskupske rezidencije svečani prijem.

Kongres je završio u srijedu 6. IX poslije podne svečanom sjednicom na kojoj su se rezimirali rezultati rada Kongresa te se donijela odluka da se slijedeći kongres održi 1970. g.

Nakon završenog Kongresa priredili su organizatori Kongresa za referente vrlo uspješni izlet u Regensburg. Nakon razgledavanja grada i zajedničkog ručka bio je priredjen u historijskoj carskoj dvorani stare vijećnice, koja velikim svojim dijelom potječe iz kraja 14. st. te se smatra najoriginalnijom gotičkom vijećnicom u Njemačkoj, koncert nadaleko poznatih regensburških malih pjevača. Njihovo je izvođenje bilo na zamjernoj umjetničkoj visini. Nakon koncerta priredio je regensburški gradonačelnik u istoj vijećnici svečani prijem na kojemu je srdačno pozdravio uzvanike i sve prisutne te izrazio nadu da će domaćin slijedećeg kongresa biti Regensburg.

B. Grabar